Nákupy na Black Friday zvyšují produkci elektroodpadu. Jak se chovat odpovědně?

20.11.2023 - Petr Lesenský | Dýcháme

Slevové akce Black Friday vrcholí a nákupy vánočních dárků nabírají na obrátkách.

Mezi oblíbené položky v nákupních košících spotřebitelů aktuálně patří elektronika – například mobily dnes platí za typické dárky pod stromeček. Výhodné nákupy elektra však přispívají k nárůstu produkce elektroodpadu, jehož množství globálně roste raketovým tempem a představuje tikající bombu.

Řada prodejců aktuálně v rámci oblíbené akce Black Friday láká na výhodné ceny elektroniky, která představuje nejvyhledávanější kategorii dárků pod stromeček. *„V sortimentu elektroniky a IT je každoročně velký zájem o mobilní telefony, které jsou charakteristickým vánočním dárkem. Z domácích spotřebičů to jsou pak produkty pro péči o tělo, kulmy, fény, holicí strojky a podobně. Během akce Black Friday stoupnou tržby dvakrát až třikrát oproti průměrnému období,“* uvádí **Lukáš Valouch**, marketingový manažer společnosti **T.S.BOHEMIA**.

350 milionů tun nezrecyklovaného elektroodpadu

Zvýšená poptávka po elektronických zařízeních s sebou však nese stinnou stránku: zvýšenou produkci elektroodpadu. Lidé se totiž logicky po nákupu nových spotřebičů, počítačů, mobilů a další elektroniky původních kousků zbavují. *„Samozřejmě že každá akce, která má zvýšit odběr komerčního zboží, zároveň zvyšuje objem odpadu, většinou minimálně částečně plastového. A to mluvíme jen o obalech. Když si koupíme novou televizi a starou vyhodíme, dáme životnímu prostředí ještě o něco větší políček,“* upozorňuje **Luboš Pavlovič**, tiskový mluvčí spolku **ARNIKA**.

Elektroodpad se v posledních letech stal vůbec nejrychleji rostoucí kategorií odpadu na světě. Podle předpovědí založených na datech ze zprávy The Global E-Waste Monitor, kterou ve spolupráci s dalšími organizacemi vydává Institut OSN pro vzdělávání a výzkum (UNITAR) by roční světová produkce elektroodpadu mohla v roce 2030 dosáhnout až k 75 milionům tun, což znamená zhruba dvojnásobné množství oproti roku 2014, kdy se globální produkce odpadních elektrozařízení začala sledovat. *„Pokud tempo růstu nezmírníme, mohla by v roce 2050 roční produkce vysloužilého elektra dosáhnout neuvěřitelných 110 milionů tun,“* varuje **Petr Kubernát** ze společnosti **REMA Systém**, která je jedním ze tří kolektivních systémů zajišťujících sběr odpadních elektrozařízení působících v České republice. *„Webová platforma TheRoundUp.org pak dle dostupných dat spočítala, že aktuálně se na Zemi může vyskytovat nejméně 347 milionů tun nezrecyklovaného elektroodpadu. Tato záplava přitom představuje pomyslnou tikající bombu, která ohrožuje ekosystémy i lidské zdraví,“* zdůrazňuje Kubernát.

Nebezpečí pro lidské zdraví, šance pro přírodu

Vysloužilá elektronika je právem klasifikována jako nebezpečný odpad. *„Elektronická zařízení často obsahují různé nebezpečné látky. Jde například o bromované zpomalovače hoření, které jsou součástí mnoha plastových materiálů. Problematické jsou také dioxiny, které mohou vznikat při zpracování elektroodpadu, především při vypalování jeho plastových částí. Tyto látky představují vážné riziko pro životní prostředí a lidské zdraví, a proto je důležité znát jejich zdroje a zamezit jejich dalšímu vzniku a uvolňování,“* popisuje Luboš Pavlovič ze spolku ARNIKA.

Staré elektrospotřebiče však představují i významný zdroj cenných druhotných surovin a vzácných kovů, jako je zlato, stříbro, měď, platina nebo kobalt. *„Díky správnému třídění a recyklaci můžeme chránit naši planetu a šetřit její nerostné bohatství. Například u běžného smartphonu je možné většinu vzácných kovů díky šetrné recyklaci znovu využít,“* upozorňuje Petr Kubernát. Míra opětovného získání použitých kovů například u stříbra, paladia a platiny dosahuje 90 %, v případě zlata je to pak 98 % a u mědi dokonce 99 %. Díky recyklaci vysloužilých spotřebičů a opětovnému využití vzácných kovů tak můžeme efektivně ochránit přírodu. *„Například z tuny mobilních telefonů, což odpovídá asi třinácti tisícům kusů, lze díky recyklaci získat až 350 gramů zlata. Oproti tomu v tuně zlatonosné primární horniny se nachází pouhých 5 gramů tohoto vzácného kovu,“* srovnává Petr Kubernát ze společnosti REMA Systém.

Udržitelné chování je základ

Při nákupu nové elektroniky v rámci Black Friday by zákazníci neměli staré spotřebiče vyhodit do komunálního odpadu, je nezbytné je odevzdat k šetrné recyklaci. Lidé mohou vysloužilá elektrozařízení odnést do sběrného dvora nebo do obchodů s elektronikou. *„Možnost zpětného odběru elektroodpadu nabízíme všem našim zákazníkům. Nejběžnějším a zároveň nejsnadnějším způsobem objednání svozu starého spotřebiče určeného ke zpětnému odběru, je telefonicky nebo e-mailem na servisní a reklamační oddělení. Svoz zákazníkovi objednáme a doladíme s ním detaily odvozu elektroodpadu,“* uvádí Lukáš Valouch z T.S.BOHEMIA.

Kromě cesty do sběrného dvora nebo využití zpětného odběru při nákupu nových spotřebičů se lidem jako možnost nabízejí i pohodlné a dostupné služby, které elektroodpad odvezou přímo z domácnosti. *„Pro odvoz velkých elektrozařízení mohou domácnosti využít naši službu Buď líný. Je zdarma a objednat si ji lze po telefonu či online na webu budliny.cz. Stačí nashromáždit minimálně deset kilogramů vysloužilých elektrospotřebičů,“* popisuje Petr Kubernát ze společnosti REMA Systém, která poskytuje bezplatné svozy vysloužilých elektrozařízení pro veřejnost jako jediná v rámci celé České republiky.

https://www.dychame.cz/nakupy-na-black-friday-zvysuji-produkci-elektroodpadu-jak-se-chovat-odpovedne